

KANDIDATNUMMER 3330

Sidetall 1 av 3

Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

ISSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III

Skriftlig eksamen

4 timer

Den internasjonale sommerskole

Universitetet i Oslo

2015

I Lytteprøve

Spørsmål. Svar med hele setninger. Skriv svarene på dette arket.

1. Hvordan er statusen for dialektene i Norge sammenliknet med andre nordiske land?

Sammenliknet med de andre nordiske landene har dialekter særskilt høy status i Norge.

2. Hvorfor finnes det ikke en offisiell uttaleordbok for norsk?

Det finnes ikke noen offisiell talespråk på grunn av så mange forskjellige dialekter. Derfor er det ingen uttalebøker for norsk.

3. Hva er årsaken til at talemålet i hovedstaden ofte har høy status i mange land?

Vanligvis har ^{den} kulturelle, politiske og økonomisk eliten i hovedstaden på grunn av det finner man at språket i hovedstaden har høyere status enn i andre plasser i landet.

4. I Norge var det lenge slik at folk som flyttet til Oslo forandret dialekten sin.

Hva var årsakene til dette?

De som bodde i Oslo ville ikke å forstå andre dialekter. Derfor måtte de som flyttet dit forandre dialekten sin.

5. Nevn fire trekk som kjennetegner den generelle samfunnsutviklingen i Norge i 1970-årene.

Kjennetegne trekk var miljøkamp, kvinneverdigheter, diskusjon om medlemskap i EU, forbud mot ofteboring, Same rettigheter, frakjøring og sentralisering.

6. Hvilke konsekvenser hadde utviklingen på 1970-tallet for synet på og bruken av dialektene?

Mange begynte å bruke dialektene sine. Mange begynte å være stolt av hjemmestedet sitt.

7. Hvilke dialekter er ifølge Arne Torp mest utsatt for forandringer på 2000-tallet?

Spesielt gjelder det tradisjonsrike dialektene i dalene på Østlandet Bø i Telemark, Hallingdal og Valdres. De kan forsvinne om 1 eller 2 generasjoner.

8. Hva ser Arne Torp som hovedårsaken til dialektforandringer hos unge mennesker på 2000-tallet?

Hovedårsaken er at de har flamm over dialekten sin. På grunn av at de ofte bor sammen med byfolk er det også en mental årsak. Såkalte "mentale urbanisering".

9. Hva inneholder boken *Leve dialekten – en mental språkreise* av Gunnhild Kverness?

Den sier at vi ikke trenger å være beskyttet. Den inneholder 14 intervjuer med kjente nordmenn, som alle snakker dialekt.

10. Hva mener sangeren Kari Bremnes er viktigst for å beholde dialekten sin?

Viktigst utgangspunkt er å like dialekten sin. Det er også viktig å huske hvor man er og kommer fra.

II Tekst med oppgaver

Operasjon avlogging

Aftenposten, 24.01.2015

«Pappa, elsker du mobilen din høyere enn du elsker meg?» Spørsmålet fra sjuåringen kom ikke direkte overraskende. Situasjonene der Lars Bratsberg holdt ett øye på ungene og det andre på mobilen, var blitt så mange at han ikke merket det selv. «Så klart jeg ikke elsker mobilen min mer enn deg», svarte han beroligende, men inni seg var han usikker. Hadde han gått for langt?

Negative konsekvenser

Mobilbruk er et sikkert samtaleemne når folk over 30 år møtes til middag. De er også den siste generasjonen som husker hvordan verden var uten Internett. Gjennomsnittsnordmannen sjekker smarttelefonen sin 150 ganger i døgnet, eller hvert sjette minutt. Den forstyrrer parforholdet, ødelegger samtaler, gir dårlig nattesøvn, og barna står fullstendig overlatt til seg selv og skriker etter oppmerksomhet mens foreldrene sitter som zombier. Er alt helsvart eller gjøres det noe for å endre situasjonen? Flere har nå begynt å tenke på hvordan de bruker digitale verktøy. Bedrifter har mobilfrie møter. Familier innfører regler for de voksne om å legge vekk smarttelefoner, iPader og laptopen til barna er i seng. «Tidens store moteord blant foreldre er nærvær», skrev den danske avisen *Politiken* tidligere i år.

Flaut

Etter konfrontasjonen med datteren begynte Lars Bratsberg å sette mobilen på lydløs og legge den i gangen. Nå er Bratsberg, som til daglig jobber i Google, hjemme i sin tredje pappapermisjon. Og sønnen Mads får sannsynligvis vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene. Hver ettermiddag fra klokken fem til ni skrur Lars av mobiltelefonen.

Det siste halvannet året har han brukt på å skrive boken *Logg av* sammen med IT-gründer Thomas Moen, som i likhet med Bratsberg erfarte at mobilbruken hans hadde gått for langt. «Når jeg ser tilbake på hvor fjern jeg var i sosiale sammenhenger før, blir jeg flau», sier Moen.

Verken han eller Bratsberg mener det er en god idé å logge helt av, men de håper folk vil begynne å reflektere og ta mer bevisste valg rundt sin egen teknologibruk.

Ingen ny kritikk

Begrensninger av egen teknologibruk vil trolig bli en ny måte å vise hvilken sosial gruppe man tilhører, på samme måte som for eksempel trening og *slow food* er det. Dette er fenomener som først og fremst er utbredt i den sosiale, økonomiske og kulturelle eliten. Både Lars Bratsberg og Thomas Moen tror at bevisst teknologibruk kan bli en klassemarkør. «Vi håper at det ikke bare blir en trend i enkelte miljøer, men mer et skifte med varig endring», sier de.

Samfunnsgeograf og lektor ved Markedshøyskolen Karl-Fredrik Tangen er mer kritisk. Han sier: «Tanken om at du må utsette de umiddelbare behovene dine, er en evig klassemarkør. Det gjelder også forholdet til barneoppdragelse. Og kritikken mot overdreven teknologibruk er ikke ny. Å være skeptisk til nye fenomener er en reaksjon som vi treffer på i forskjellige situasjoner opp gjennom historien. Man har vært redd for alt fra langt hår til cowboyfortellinger og VHS-videoer.» Tangen mener at dette ikke er et større problem enn at folk før satt og så på TV, eller at mødre satt og leste ukeblader og pratet med venninnene sine foran ungene. «Det ligger i moralen vår at ny teknologi er skummel», sier han.

For lite kritiske

Lars Bratberg mener derimot at vi har vært for lite kritiske. 42-åringen mener han tilhører en generasjon som har vært veldig opptatt av alt nytt, og som har glemt å stille spørsmål underveis. «Det virker som om vi nesten ikke har lagt merke til at vi sakte, men sikkert har endret atferdsmønster. For noen fungerer det greit, for andre ikke. Personlig føler jeg meg som en bedre pappa når jeg ikke blir forstyrret av andre enn ungene mine», sier han.

A. Spørsmål til teksten «Operasjon avlogging».

1. Hvorfor har mange nordmenn problemer med parforholdet og nattesøvn?

På grunn av ^{at} skjetter gjennom snitts nordmenn sin smarttelefon 150 ganger i døgn, forstyrres det parforholdet og gir dårlig nattesøvn.

2. Hvorfor får lille Mads Bratsberg vokse opp med en mer nærværende pappa enn storesøstrene fikk?

Etter konfrontasjonen med datteren begynte Lars Bratsberg å sette mobilen på lydløs og sette den i gangen. Derfor får lille Mads Bratsberg vokse opp med en mer nærværende pappa enn hans søstrene.

3. Hvorfor stiller Karl Fredrik Tangen seg kritisk til påstanden om overdreven teknologibruk i våre dager?

Han tror at det ikke er mer enn klassemarkør. Han mener at dette ikke er en større problem enn at folk ^{tar} sett og så på TV eller at mødre sett og leste kladder med venninnene sine foran unge.

4. Hvorfor er Lars Bratsberg kritisk til teknologibruken i den generasjonen han tilhører?

Han er kritisk for at han tilhører en generasjon som har vært veldig opptatt av alt nytt, og som har glemt å stille spørsmål underveis. Derfor la^{generasjonen}gt den ikke merke til at den hadde endret adferds mønster sitt. Dette forstyrrer holdningen i familien.

B. Fullfør setningene slik at innholdet blir det samme som i artikkelen.

1. Da sjuåringen spurte ham, om han elsker mobilen sin høyere enn sin sønn.
2. Generasjonen over 30 år braker mobiltelefon som et sikkert samtaleemne når de møtes til middag
3. Boken Logg av ble skrevet av Lars Bratsberg sammen med IT-gründer Thomas Moen
4. I forskjellige situasjoner opp gjennom historien treffer vi en reaksjon for å være skeptisk til nye fenomener
5. Lars Bratsberg føler seg som en bedre pappa når han ikke blir forstyrrt av andre enn ungene sine

C. Parsetninger

Fullfør setningene i linje B nedenfor.

Innholdet i setning B må være det samme som i setning A.

1. A. Sjuåringen spurte: "Pappa, elsker du egentlig mobilen din høyere enn meg?"

B. Sjuåringen spurte om hans pappa elsker mobilen sin høyere enn han selv.

2. A. Bratsberg mener ikke det er en god idé å logge helt av. Det mener ikke Moen heller.

B. Verken Bratsberg eller Moen mener det er en god idé å logge helt av.

3. A. Det har blitt sagt av flere at det er viktig å begrense sin egen teknologibruk.

B. Det har blitt sagt av flere at det er viktig med begrensning av folks egent teknologibruk.

4. A. Mobiltelefonen forstyrrer parforholdet.

B. Parforholdet forstyrres på grunn av mobiltelefonbruk

D. Ordlaging

Fyll ut de åpne feltene.

Substantiv	Verb	Adjektiv/partisipp
en overraskelse	å overraske	overraskende
en forstyrrelse	å forstyrre	forstyrrende
en endring	å endre	endret
en refleksjon	å reflektere	reflekterf

overdrivelse	å overdrive	overdreven
en begrensning/en grense	å begrense	begrenset
en kritikk	å kritisere	kritiserende

E. Substantiv – adjektiv

Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.
Begge ordene skal være med i alle setningene.

god – idé

1. Kan du fortelle om noen av gode ideene dine?
2. Hun hadde en mye bedre idé enn resten av gruppa.
3. Kan du komme med noen bedre ideer?
4. Dette er den beste ideen du noen gang har hatt.

F. Verb

Skriv verbene i riktig tid. Bruk riktig ordstilling. I noen setninger kan det være nødvendig å sette inn et hjelpeverb.

1. Jeg forstår ulike dialekter bedre hvis
jeg - forstå
jeg har mer kontakt med flere
jeg - ha
personer som snakker dialekt.

2. I det siste har jeg lyttet mye på lydbøker.
jeg - lytte

For et år siden gjorde jeg aldri det.
jeg - aldri - gjøre

- 7

III Stil

Velg bare én av oppgavene. Skriv en stil på ca. 300 ord.

Oppgave 1

Den teknologiske utviklingen de siste 15 årene har resultert i et samfunn hvor digitale verktøy som for eksempel smarttelefon, nettbrett og pc tar stadig mer av vår oppmerksomhet i hverdagen. Hva tror du dette gjør med oss som mennesker? Hva er dine tanker om denne utviklingen?

Overskrift: *Teknologien og mennesket*

Oppgave 2

Fortell om språksituasjonen i hjemlandet ditt: Er det mange språk der? Er det ett eller flere offisielle språk? Hvordan er dialektenes posisjon? Er det vanlig å beholde dialekten sin når man flytter, og er det akseptert at dialekt brukes i offentlige sammenhenger som for eksempel i parlamentet?

Overskrift: *Språksituasjonen i hjemlandet mitt*

Oppgave 3

«Hjemmelekser er urettferdig fordi ikke alle foreldrene har kunnskap nok til å hjelpe barna med leksene. Dessuten fører lekser til stress og krancling hjemme. Når de voksne er ferdig med arbeidsdagen sin, har de fri. Når barna er ferdig med sin arbeidsdag, har de likevel mer jobb å gjøre hjemme. La barna gjøre leksene på skolen den siste timen hver dag, så kan de komme hjem og ha tid til å være sammen med familie og venner, eller drive med sport og andre aktiviteter.»

Dette skriver en frustrert far i et avisinnlegg. Hva mener du om saken? Bruk gjerne dine egne erfaringer.

Overskrift: *Hjemmelekser*

Oppgave 4

«Konflikten mellom kvinnen og mannssamfunnet er kjernen i *Et dukkehjem* (1879)», skriver litteraturprofessor Edvard Beyer. Hvordan kommer denne konflikten fram i det bildet vi får av hovedpersonen i skuespillet, Nora? Synes du at *Et dukkehjem* er relevant for å sette lys på kvinnens stilling i samfunnet i dag?

Overskrift: *Kvinnen og mannssamfunnet i Et dukkehjem*

Språksituasjonen i hjemlandet mitt.

Jeg kommer fra Russland. Vi har et stort og multi kulturelt land men det er bare russisk som har en offisiell status i landet. Det finnes også mange regionale språk i de forskjellige postsovietiske republikkene som har blitt med i Russisk Føderasjon etter at Soviet Unionen har kollapset i begynnelsen av 90-tallet. For eksempel snakker folk både tataersk og russisk i Tatarstan og i Dagestan snakker de chechensk og russisk samtidig. Det finnes også en mulighet å lære de regionale språkene på skolen.

Til tross for at vi har et stort land, finnes det ikke noe dialekt der. Man kan gjerne reise mange tusen av kilometer til langt fra Kaliningrad til Vladivostok og det blir nesten ingen forskjell mellom uttalemåte, melodien eller ord i det russiske språket som snakkes i de forskjellige regionene. Forskjellen blir litt større når man sammenligner regioner som ligger til nord fra Moskva med regioner som ligger i sørlige områder. Men etter min mening kan denne forskjellen ikke kalles for en annen dialekt. Forskjellen gjelder mest en uttale av noen vokaler og konsonanter i forskjellige ord. Jeg har vokst opp i Arkangelsk som er en hovedstad i en av de nordligste fylker i Russland - Arkangelsk fylke. Der bruker folk å uttale "ä" i de ordene hvor søringer vil helst foretrekke å uttale "a". Vi i nord snakker høyt og raskt, mens søringer har synnlig melodien i språket sitt og snakker veldig tydelig.

Siden forskjellen i et språk mellom regioner i Russland ikke er så stor, er det lett å forandre språket sitt ved en flytting. Og det skjer virkelig. Jeg har mange venner

som har flyttet ifra Arkhangelsk til Moskva og etter de hadde bodd der i 2-3 år startet de å snakke russisk som ekte Moskva borgere.

Russisk er et rikt språk. Derfor finnes det mange forskjellige språkformer som brukes i forskjellige situasjoner. Det betyr at man skal bruke et helt annet ord eller et helt annet uttrykk i politiske samlinger eller når man holder en prat på et vitenskapelig konferanse enn når han snakker med vennene sine.

Til slutt er det en ganske stor forskjell i snakkemåte mellom byborgere og folk fra bygda. De siste snakker ganske enkelt russisk uten noe vakkert eller komplisert uttrykk, mens byfolk bruker mange moderne ord i hverdagspråket sitt.